

La pedregada

David Sánchez Pacheco

Introducció / Isabel Marcillas

TEATRE
bromera

Premi Ciutat d'Alcoi de Teatre Pep Cortès

‘LA PEDREGADA’: EL DRET A L’AUTODETERMINACIÓ SEXUAL I LLIBERTAT ESTILÍSTICA

1. L’AUTOR

Sempre és una bona notícia que un premi de teatre recaiga sobre un autor jove, atès que demostra la vitalitat del gènere i n’aporta una perspectiva renovada, fruit d’una visió del món en construcció. Celebrem, en aquesta ocasió, que l’oriolà David Sánchez Pacheco ha sigut el guanyador del XXVII Premi Ciutat d’Alcoi de Teatre Pep Cortés, edició de l’any 2021. Sánchez Pacheco és graduat en Filologia Catalana i Màster de formació de professorat de Formació Professional, Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat i Ensenyament d’Idiomes per la Universitat d’Alacant; fruit d’aquests estudis va ser el seu treball dedicat al dramaturg valencià Carles Alberola, «Per humor a l’art». Des de ben jove ha manifestat el seu interès per les arts escèniques participant en qualitat d’actor en diversos grups i companyies teatrals com ara Torremendo, el Grup de Teatre Universitari de la Universitat d’Alacant, el Grup de Teatre Raspeig, les companyies La Sobreactuà i Saineters o l’Escola Hamlet.

Com que sembla que encara no s’ha trobat un antídoto possible per al verí del teatre, l’autor que presentem en aquestes pàgines, prompte es va veure esperonat a passar de les taules al paper, de manera que, des de fa alguns anys, participa en

cursos diversos de formació teatral impartits per dramaturgs de prestigi com ara Josep Maria Miró, Sergi Belbel, Pere Riera o Joan Nave, per citar-ne alguns. L'estada a la Ciutat Comtal li ha proporcionat el contacte directe amb les diverses tendències estètiques del moment, cosa que li ha permès consolidar el seu aprenentatge, començar el procés de fonamentació de la pròpia escriptura teatral i intentar dibuixar la realitat que l'envolta a partir de les estratègies apreses. En definitiva, tot un camí iniciàtic per l'àmbit de la pràctica i l'escriptura dramàtica que ara es veu materialitzada en *La pedregada*, la peça que tenen entre les mans.

2. L'OBRA

2.1. LA TEMÀTICA

Un sopar d'aniversari, un pis de Barcelona, el pare, la mare, el fill i un amic, les pizzes, les fruites i la xafogor que precedeix la pedregada són els diversos elements que Sánchez Pacheco combina per donar vida a una festa en què els interrogants constants es presentaran com a convidats inesperats, àvids i pertorbadors, generadors de controvèrsia, d'angúnia, però també d'humor. Les reunions familiars o amb amics, solen ser una excusa dramàtica perfecta perquè les angoixes dels personatges isquen a la llum i desencadenen el conflicte que, en definitiva, el dramaturg o dramaturga ens vol presentar. Per prendre com a exemple un autor valencià, en *M'esperaràs?* (2014), Carles Alberola proposa un sopar d'amics en què entre plat i plat es desgranen amors

i infidelitats no confessades, amanides per tocs d'humor que relativitzen les debilitats humanes. Una circumstància similar es desenvolupa a *La pedregada* on, amb l'ocasió del diuité aniversari de l'Oriol, el fill de la família, emergiran els secrets dels protagonistes, els somnis frustrats, els desitjos i les insatisfaccions.

Però el conflicte principal de la peça resideix en la sexualitat d'Oriol, que vol deixar de ser-ho per convertir-se en Llibertat. En uns moments en què la lluita per la no discriminació per causa de gènere, així com l'afirmació identitària i l'educació per la igualtat, es troben per fi a l'ordre del dia, resulta força encertat abordar el tema amb la naturalitat amb què ho pot fer el teatre i, al mateix temps, amb la deliberada exposició de conflictes diversos que emergeixen a partir de la situació proposada. Potser el més palès a *La pedregada* és la dificultat de les famílies per a parlar sense embulls sobre la sexualitat dels fills i filles; la comunicació, la incapacitat per verbalitzar temes relacionats amb el sexe i la identitat de gènere, juntament amb els malentesos que això pot ocasionar s'escampem al llarg del text de forma que permeten reflexionar al públic lector sobre quin seria el propi posicionament:

ONA: El teu fill és gai, és homosexual.

MANEL: Homosexual?

ONA: No?

MANEL: Què vol dir que el nostre fill és homosexual?

ONA: I per què no?

Endemés, a banda d'alguns apunts sobre els estralls de l'Alzheimer, com afrontar la mort dels éssers estimats o la dificultat per aconseguir determinats somnis, una altra de les qüestions amb què es sacseja el lector o lectora és el fet de

plantejar als protagonistes si són o no bons pares: què és el que això implica? On estan els límits entre ser un bon pare o una bona mare o deixar de ser-ho? Fins on arriba la nostra responsabilitat com a pares d'adolescents? I, el professorat, quina implicació ha de manifestar davant de conductes que es puguen considerar anòmales en el seu alumnat? I què és una conducta anòmala? Fet i fet, la lectura de la peça, de la mateixa manera que la peça per si mateixa, genera un seguit de qüestions que s'enllacen de forma irremeiable, al temps que presenten conflictes ètics de difícil resolució. El protagonisme dels adolescents i les problemàtiques que se'n deriven dels seus comportaments, frustracions o necessitats s'han convertit en habituals en la literatura dramàtica catalana actual, abordats en textos com ara *Submergir-se en l'aigua* (2006) d'Helena Tornero, *Plastilina* (2009) de Marta Buchaca, *Límits* de Marta Solé Bonai (2016) o *Amor mundi* (2019) de Victòria Szpunberg, per citar-ne només algunes mostres, a les quals ara se suma la peça de David Sánchez Pacheco.

Igualment, les desavinences de parella es presenten com una altra de les temàtiques principals de *La pedregada*. La temperatura extrema en què es troben immersos els personatges, al costat de les tensions generades a causa de la celebració de l'aniversari d'Oriol, fan que tant la mare com el pare exterioritzen abruptament el seu malestar amb l'altre. En definitiva, un aniversari ple de retrets portats al límit que l'humor destrellat del pare unes vegades mitiga i d'altres exacerba.

2.2. EL TÍTOL

Des dels mateixos paratextos de l'obra, en forma d'entrada al diccionari, s'informa el lector del significat literal del substan-

tiu que conforma el títol, *pedregada*: «precipitació en forma de pedra, especialment si és abundant», una definició que, inqüestionablement, s'ha de posar en relació amb els fets que s'hi desenvolupen. Així, l'oratge és un dels convidats principals al sopar d'aniversari, de manera que el clima pesant, la xafogor, la calor insuportable amaren els protagonistes de la peça, violentant-ne els caràcters, fent-los comportar-se com no ho hagueren fet en d'altres circumstàncies i fent-los expressar intimitats fins aquells moments silenciades.

La pedregada presideix simbòlicament la peça, com a representant i resultat final d'una climatologia insidiosa i asfixiant. Sánchez Pacheco sembla emmirallar-se en d'altres obres del nostre teatre actual on també es produeix aquest fenomen que convida els personatges a la confessió inaudita; pensem, per exemple, en la ja clàssica *Després de la pluja* (1993) de Sergi Belbel, o en la més recent *Temps salvatge* (2018), de Josep Maria Miró, en què la tensió dramàtica evoluciona *in crescendo* juntament amb els fenòmens meteorològics. Fet i fet, la pedregada arriba a aquesta peça en forma moltes preguntes i algunes respostes que hi imprimeixen l'aire vertiginós i enrevessat d'una cursa d'obstacles en què el guanyador s'anomena Llibertat.

2.3. L'ESTRUCTURA I L'ESTIL

La peça s'estructura en onze escenes, cadascuna d'elles encapçalades per una entrada al diccionari corresponent al nom d'una fruita; es tracta d'una estratègia que proporciona al lector/a una mena d'argument d'autoritat i un camp lèxic que el dramaturg busca connectar, metafòricament o literal, amb allò que s'esdevé en l'obra. D'aquesta tècnica, també en

tenim mostres en la dramaturgia catalana actual, pensem, si més no, en *Apatxes* (2008), d'Helena Tornero, en què l'autora evoca sentiments vinculats a l'àmbit de la guerra i la repressió a partir de definicions de mots que s'hi poden enllaçar emocionalment.

En el cas que ens ocupa, resulta revelador que la primera escena de *La pedregada* es pose en relació amb la poma, usada àmpliament en la literatura universal; en l'àmbit de la nostra producció dramàtica, podem recordar la poma que el jove protagonista d'*Islàndia* (Cunillé, 2017) mossega en encetar un viatge iniciàtic que el conduirà a transitar a través de paisatges apocalíptics per una Nova York tenebrosa. Al seu torn, la poma de *La pedregada* s'emmarca també, per una banda, en un paisatge de connotacions climàticament apocalíptiques: «No sabem què passarà aquesta mitjanit, si plourà o no, si hi haurà una tempesta o l'apocalipsi» (pàg. 37) en tant que, per l'altra, suggereix eixos argumentals premonitoris del desvetllament de certes veritats familiars incòmodes. Siga com siga, la primera escena proporciona al lector una informació parcial del desenvolupament del sopar d'aniversari, que el públic lector només podrà comprendre amb la represa i compleció de diferents fragments en escenes posteriors. Requereix, per tant, d'una lectura expectant en què es faça atenció als detalls més ínfims que donaran sentit als conflictes interpersonals que la peça mostra.

Pel que fa a l'estil, Sánchez Pacheco busca jugar amb diverses estratègies que basteixen la peça d'un caràcter calidoscòpic facilitador d'una interpretació tant des del punt de vista de la comèdia -particularment en referència als constants acudits de Manel, el pare-, com des de l'òptica del drama, si tenim en compte les frustracions derivades d'una vida en parella poc satisfactòria, per exemple. Així mateix, l'obra pot ser llegida

des del prisma de l'absurd a l'estil beckettian, si ens fixem en els diàlegs amb rèpliques interrompudes que poden conduir tant a l'equívoc com a un procés comunicatiu frustrat per part dels personatges:

LLIBERTAT: Què?

ONA: Això!

MARCEL: (...)

LLIBERTAT: Ostres.

MARCEL: Què?

LLIBERTAT: Com?

Amb tot, la brevetat d'algunes intervencions es combina amb rèpliques sobtadament extenses que permeten alentir, de forma provisional, el caràcter trepidant amb què les mateixes pautes de lectura indiquen que s'ha de representar la peça; una velocitat que es pot lligar al dinamisme de la vida actual i també a les necessitats d'un públic lector i/o espectador particularment jove, avesat a l'agilitat derivada de les comunicacions virtuals.

Els jocs de paraules, els palíndroms o els equívocs derivats dels dobles significats representen uns altres dels mecanismes estilístics pels quals opta l'autor i que contribueixen d'aquesta manera al caràcter altament enginyós, i fins i tot experimental, del text. Finalment, cal fer al·lusió als diversos referents de la literatura catalana que s'escolen en l'obra, com ara versos de Maria Mercè Marçal, algun aforisme de Joan Fuster o la referència als *Fruits saborosos* de Josep Carner, una menció que certament es posa en relació amb les fruites que acompanyen cadascuna de les escenes i que serveixen com a *leitmotiv* de la peça.

3. A TALL DE CLOENDA

Comptat i debatut, *La pedregada* resulta un text interessant que evidencia des del gènere dramàtic els canvis d'una societat que necessita treballar per la llibertat identitària, particularment pel dret a l'autodeterminació sexual, des del si de la mateixa família. Tot i que es posa èmfasi en la transsexualitat d'Oriol-Llibertat, s'hi apunten d'altres temes que poden ser objecte de debat i reflexió, entre els quals s'hi destaca la frustració d'una vida poc satisfactòria en parella, les infidelitats que se'n deriven o els somnis que no arriben a aconseguir-se. Temàtiques amanides per una estètica juganera, canviant, agosarada i engrescadora que revela una clara voluntat dramàtica, amb la intel·ligència pròpia de qui ha viscut prèviament l'experiència actorial i amb la frescor inherent a una joventut inquieta i compromesa amb la millora social. Sense més preàmbuls, bona lectura!

ISABEL MARCILLAS-PIQUER
Universitat d'Alacant

LA PEDREGADA

DAVID SÁNCHEZ PACHECO

PAUTES DE LECTURA

- a) / indica que la rèplica següent talla immediatament el que s'està dient.
- b) (...) indica una rèplica o reacció verbal, potser només un sorpir, una mirada o un gest.
- c) L'obra està escrita per a ser dita i representada a la màxima velocitat possible. Les úniques pauses existents haurien de ser entre els actes. Tots els personatges han de parlar sense pensar, meditar les paraules ni buscar-les, han de parlar de manera compulsiva.
- d) Es recomana portar a límits incòmodes l'ingredient sensual i sexual de les escenes.

PERSONATGES

ONA
MANEL
LLIBERTAT
MARCEL

ESPAI

Nit. Interior d'un pis de Barcelona: cuina, menjador,
replà i espai buit.

TEMPS

Ara o un futur molt pròxim.

LA POMA

1. *f.* [LC] [BOS] [AGA] Fruit comestible de la pomera, subglobós i poc o molt umbilicat a l'indret de la cua, de dimensions diverses, amb la pela groga, verda, vermellenca o bruna, i la polpa blanca, més o menys dolça i acídula, i amb el cor coriaci, que enclou les llavors.

(Cuina.)

MANEL. *(Des de fora.)* Sé que no t'agrada la fruita tallada molt de temps.

ONA. *(Des de fora.)* Oriol, porta el detergent!

LLIBERTAT. *(Des de fora.)* Espera!

(Entren en MANEL i la LLIBERTAT.)

MANEL. Perquè la fruita cal tallar-la en el moment just, en la mesura justa, perquè sé que detestes la fruita passada, rovellada. El temps no només oxida la fruita. Per això cal buscar...

(MANEL busca alguna cosa per l'estança. Al llarg de la conversa buscarà, trobarà i disposarà els estris necessaris per tallar fruita.)

LLIBERTAT. Pare/

MANEL. No trobe les espelmes.

LLIBERTAT. Com estàs?

MANEL. De segur que n'heu comprades?

LLIBERTAT. Perdona, o siga, és que és prou fort, és que encara no puc assimilar que...

MANEL. Vosaltres us féieu càrrec de les espelmes, del pastís i de les pizzas.

LLIBERTAT. Ja.

MANEL. Jo de la fruita i del vi.

LLIBERTAT. Ja.

MANEL. Vau dir que les compraríeu vosaltres. Sí o no?

LLIBERTAT. Ah, no, no, no m'agrada el vi, no en vull.

MANEL. Què?

LLIBERTAT. Perdona, és que tinc el cap... O siga, és molt fort!

MANEL. Diuen que això és una parella i un li diu a l'altre: Amor, des de fa un temps tinc la sensació que no m'escoltes quan et parle. Una truita amb ceba per a sopar està bé, no et compliques massa.

LLIBERTAT. Què?

MANEL. Que no m'escoltes!

LLIBERTAT. Perdona, però és que...

MANEL. Que sí, que és molt fort.

LLIBERTAT. Ja.

MANEL. «Ja», ja ho ha has dit moltes vegades, també.

LLIBERTAT. Estàs content? O trist? No et sents... dividit?
L'humor en aquests casos ajuda a...

MANEL. Les espelmes. No les trobe.

LLIBERTAT. Ja apareixeran, sobretot quan no les busques.
Necessites una abraçada?

(LLIBERTAT vol abraçar-lo.)

MANEL. I tu? Et trobes bé? Com et trobes? Un gest d'afecte, empatia i comprensió d'un adolescent cap al seu pare, perquè sí, sense més, quan amb aquesta calor el que menys ve de gust és abraçar algú?

LLIBERTAT. Perquè sí? Sense més?

MANEL. Quasi no s'hi pot respirar.

LLIBERTAT. Fa massa calor.

MANEL. Oriol, tu vols alguna cosa?

LLIBERTAT. Ah, no, no.

MANEL. No?

LLIBERTAT. Sí.

MANEL. I les espelmes?

LLIBERTAT. Encara hi ha temps, podem...

MANEL. Si no...

LLIBERTAT. Si no, encara estem a temps de baixar als xinesos, al 24 hores.

MANEL. Bona idea. Què vols?

LLIBERTAT. Encara hi ha temps.

MANEL. Això és el que menys em preocupa, el temps.

LLIBERTAT. Tu també ho has vist, has vist la calor que fa!

MANEL. No n'hi haurà per a tant, vull dir, sí, però no morirà ningú hui.

LLIBERTAT. Deixa't de bromes. Quina calitja!

MANEL. Costa que l'aire no t'abrase el nas o la gola.

LLIBERTAT. Ho han anunciat en tots els mitjans. Que no ho has vist a la tele? És molt fort!

MANEL. Oriol, per a tu, tot és fort.

LLIBERTAT. Tot no, però no em diràs que hui no ha sigut, bé, és una nit que...

MANEL. Què?

LLIBERTAT. Normalment, la probabilitat és d'un entre tres milions, d'un entre tres milions.

MANEL. La meua encara és més alta, creu-me.

LLIBERTAT. Què?

MANEL. Res. Quants habitants té Barcelona?

LLIBERTAT. Doncs...

(LLIBERTAT trau el mòbil. Ho consulta.)

MANEL. Xarramentes! És que la probabilitat és tan baixa que...

LLIBERTAT. 1.664.182 habitants.

MANEL. Més o menys?

LLIBERTAT. Exactament.

MANEL. És fiable?

LLIBERTAT. És Viquipèdia!

MANEL. Més al meu favor. Segons els meus càlculs, el que està sumant passa restant, el que multiplica divideix, i on hi havia una ics, pose una be, sumem el que divideix i amb un simple factor de conversió de doble grau, perquè la fórmula diu que...

LLIBERTAT. Mitja persona.

MANEL. Això! Algun mitjamerda caurà.

LLIBERTAT. Per una regla de tres.

MANEL. Millor de dos.

LLIBERTAT. Com?

MANEL. Tres sempre són multitud, Oriol.

LLIBERTAT. De què parles?

MANEL. De tot en general, però en concret de l'amor,
sempre l'amor.

LLIBERTAT. On has après a fer així una regla de tres?

MANEL. Ja ho deia Pitàgores, en un triangle rectangle
els costats menuts i el llarg...

LLIBERTAT. Catets i hipotenusa.

MANEL. Mira, en una regla de tres, si pots triar, no sigues
un dels catets, sigues la hipotenusa, o encara millor,
la ics.

LLIBERTAT. On has après matemàtiques tu? Escolta, poca
broma, pare, que aquesta probabilitat és de... normal.
Hui la probabilitat és...

MANEL. Tant?

LLIBERTAT. O més!

MANEL. Populismes barats. La probabilitat és tan baixa
que...

LLIBERTAT. Què? La loteria en té menys, de probabilitat,
i bé que hi jugues cada dijous.

MANEL. No hi ha pitjor sagnia que la loteria.

LLIBERTAT. Una entre setanta-cinc milions, i bé que hi
jugues.

MANEL. I què diem de l'esperança?

LLIBERTAT. L'esperança?

MANEL. Hui tinc cara d'un entre tres milions, no trobes?

LLIBERTAT. A tu et passa alguna cosa.

MANEL. Em va tocar la loteria quan et vam tindre a tu.

Una entre setanta-cinc milions.

LLIBERTAT. Què?

MANEL. Tinc oligospèrmia, astenospèrmia, terastospèrmia.

LLIBERTAT. Què? Et moriràs?

MANEL. No. En poques paraules, els meus espermatozoides són escassos, peresosos, deformats i no sé què més.

LLIBERTAT. Ja veig. Llavors la loteria no és que m'hages tingut, sinó que no haja eixit més deformat que un quadre de Picasso.

MANEL. Ets increïble, Oriol.

LLIBERTAT. Què et passa?

MANEL. Passar, no em passa res.

LLIBERTAT. No et passa res?

MANEL. Home, posats a passar...

Llibertat. Ho veus?

MANEL. Doncs...

LLIBERTAT. Sí?

MANEL. Passa'm... aquella bossa d'allà.

LLIBERTAT. Què?

MANEL. Aquella bossa, no, l'altra, la de la fruita.

(LLIBERTAT li dona la bossa de fruita. Tallaran peces de fruita progressivament.)

LLIBERTAT. Bé, no és per tornar a traure el tema, però, no et sembla...?